EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 17.12.2019
COM(2019) 633 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ A EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU

o provádění směrnice Rady 2006/117/EURATOM o dozoru nad přepravou radioaktivního odpadu a vyhořelého paliva a o její kontrole v členských státech

Třetí zpráva

{SWD(2019) 437 final}

Obsah

1. ÚVOD 2

1.1. Souvislosti 3

2. Právní rámec a jeho provádění 3

2.1. Obecné zásady pro dozor nad zásilkami a jejich kontrolu 4

2.2. Provádění směrnice 5

2.3. Stanovisko poradního výboru 6

2.4. Příslušné orgány 7

3. Připomínky a trendy 7

3.1. Statistiky (2015–2017) 8

4. Kroky v návaznosti na předchozí období podávání zpráv 11

5. Závěry 12

1. ÚVOD

Všechny členské státy provedly směrnici Rady 2006/117/Euratom[1] (dále jen „směrnice“) o dozoru nad přepravou radioaktivního odpadu a vyhořelého paliva a o její kontrole do roku 2013. Do 25. prosince 2017 měly členské státy podat Komisi zprávy[2] o provádění směrnice. Na základě uvedených zpráv musí Komise vypracovat souhrnnou zprávu[3] pro Evropský parlament, Radu a Evropský hospodářský a sociální výbor, v níž zvláštní pozornost věnuje zpětné přepravě[4] související s nepovolenými přepravami a neohlášeným radioaktivním odpadem.

Uvedená směrnice stanoví systém Společenství pro dozor nad přeshraniční přepravou radioaktivního odpadu a vyhořelého paliva a pro její kontrolu s cílem zajistit odpovídající ochranu obyvatelstva. Zajišťuje, aby členské státy, kterých se to týká, byly informovány o přepravě radioaktivního odpadu a vyhořelého paliva na jejich území nebo přes ně a aby jim byla dána možnost buď udělit souhlas, nebo přepravu odmítnout s odůvodněním.

Všechny členské státy podaly svou třetí vnitrostátní zprávu pokrývající období 2015–2017[5], přičemž Chorvatsko podalo zprávu podruhé[6].

Komise vypracovala tuto zprávu na základě uvedených vnitrostátních zpráv a zohlednila přitom stanovisko poradního výboru[7]. Tato zpráva navazuje na druhou zprávu[8] Komise za období 2012–2014.

Zpráva poskytuje přehled o přepravách vyhořelého paliva a radioaktivního odpadu ve Společenství, o posledních trendech a problémech v oblasti dovozu, vývozu a tranzitu vyhořelého paliva a radioaktivního odpadu, o hlášených odmítnutích a neprovedených přepravách, jakož i o navrhovaných opatřeních.

---

1 Směrnice Rady 2006/117/Euratom ze dne 20. listopadu 2006 o dozoru nad přepravou radioaktivního odpadu a vyhořelého paliva a o její kontrole, Úř. věst. L 337, 5.12.2006, s. 21.

2 Podle čl. 20 odst. 1 směrnice členské státy podají Komisi zprávy o provádění této směrnice do 25. prosince 2011 a potom znovu každé tři roky.

3 Podle čl. 20 odst. 2 směrnice vypracuje Komise souhrnnou zprávu v souladu s postupem stanoveným v článku 21 směrnice.

4 Podle článku 4 směrnice.

5 Přesněji řečeno pokrývají třetí zprávy období od 26. prosince 2014 do 25. prosince 2017 (povolení).

6 Chorvatsko přistoupilo k EU dne 1. července 2013.

7 Poradní výbor byl založen v roce 2007, jak požaduje článek 21 směrnice.

8 COM(2018) 6 final, zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o provádění směrnice Rady 2006/117/Euratom o dozoru nad přepravou radioaktivního odpadu a vyhořelého paliva a o její kontrole v členských státech, 19.1.2018 a SWD(2018) 4 final.

Zpráva je doprovázena pracovním dokumentem útvarů Komise SWD(2019)437 obsahujícím podrobné údaje a informace, na nichž jsou závěry založeny.

1.1. Souvislosti

Všechny členské státy EU produkují radioaktivní odpad, který vzniká v různých zařízeních (např. v jaderných elektrárnách, výzkumných reaktorech) a při různých činnostech, jako je používání radioizotopů ve zdravotnictví, v průmyslu, zemědělství, výzkumu a vzdělávání. Radioaktivní odpad je definován jako radioaktivní materiál v plynné, kapalné nebo pevné formě, u kterého země původu a určení nebo fyzické či právnické osoby, jejichž rozhodnutí tyto země akceptují, nepředpokládají žádné další využití a který na základě právního a regulačního rámce zemí původu a určení podléhá kontrole ze strany regulačního subjektu jako radioaktivní odpad.

Při provozu jaderných reaktorů v elektrárnách a výzkumných reaktorech rovněž vzniká vyhořelé palivo, tj. jaderné palivo, které bylo ozářeno v aktivní zóně reaktoru a trvale z ní odstraněno. Toto palivo může být buď uchováno jako zdroj k přepracování nebo odstraněno jako radioaktivní odpad ke konečnému uložení bez dalšího předpokládaného využití.

Po vzniku se vyhořelé palivo a radioaktivní odpad skladují před případným přepracováním/zpracováním a uložením. K pohybu těchto materiálů, nazývanému také přeprava, dochází ve většině členských států bez ohledu na rozsah jejich jaderných programů. Z míst, kde tyto materiály vznikají nebo je s nimi nakládáno, se vyhořelé palivo a radioaktivní odpad přepravují především silniční, železniční nebo námořní dopravou a v omezených případech také leteckou dopravou.

Dovoz, vývoz a tranzit radioaktivního odpadu a vyhořelého paliva přes členské státy jsou v EU běžné.

2. PRÁVNÍ RÁMEC A JEHO PROVÁDĚNÍ

Bezpečné a odpovědné nakládání s radioaktivním odpadem a vyhořelým palivem, včetně bezpečné přepravy těchto materiálů na území členských států i mimo něj, je zákonným požadavkem vyplývajícím jak z mezinárodního práva, tak z práva EU.

Na mezinárodní úrovni je hlavním dokumentem v této oblasti Společná úmluva o bezpečnosti při nakládání s vyhořelým palivem a o bezpečnosti při nakládání s radioaktivními odpady (dále jen „společná úmluva“)[9]. Kromě jiných ustanovení ukládá

[9] Společná úmluva vstoupila v platnost dne 18. června 2001. Vztahuje se také na vyhořelé palivo a radioaktivní odpad pocházející z civilních jaderných reaktorů a zařízení a na vyhořelé palivo a radioaktivní odpad z vojenských nebo obranných programů, pokud jsou tyto materiály trvale převedeny do civilních programů a je s nimi nakládáno výlučně v rámci těchto programů, nebo pokud je smluvní strana prohlásí pro účely úmluvy za vyhořelé palivo nebo radioaktivní odpad. Úmluva se rovněž vztahuje na plánované a kontrolované uvolňování

společná úmluva povinnosti smluvním stranám ve vztahu k bezpečnosti přeshraničních pohybů (dovoz, vývoz a tranzit) vyhořelého paliva a radioaktivního odpadu. Vyžaduje, aby každá smluvní strana zapojená do přeshraničních pohybů učinila patřičné kroky pro zajištění toho, že tento pohyb bude prováděn způsobem, který je v souladu s ustanoveními úmluvy a příslušnými závaznými mezinárodními nástroji. Smluvními stranami této společné úmluvy[10] je všech 28 členských států, což svědčí o jejich odhodlání zajistit vysokou úroveň bezpečnosti vyhořelého paliva a radioaktivního odpadu – od jeho vzniku až po uložení.

Na úrovni EU je obecným cílem směrnice posílit ochranu před riziky vyplývajícími z vystavení ionizujícímu záření prostřednictvím dozoru nad přepravou radioaktivního odpadu a vyhořelého paliva a její kontroly. Kromě toho směrnice Rady 2013/59/Euratom o základních bezpečnostních standardech[11] vymezuje harmonizovaná uvolňovací kritéria a obecné úrovně pro osvobození materiálu od regulační kontroly, přičemž působnost základních bezpečnostních standardů se vztahuje i na lidské činnosti zahrnující přítomnost přírodních zdrojů záření, včetně zpracování přírodních radioaktivních materiálů (NORM). Účinky směrnice Rady 2013/59/Euratom na provádění dozoru nad přeshraniční přepravou a její kontroly by měly být Komisí sledovány v příštím období podávání zpráv.

V tomto komplexním rámci evropské jaderné a radiační bezpečnosti EU řeší směrnice konkrétně regulační oprávnění a procesní aspekty přeshraniční přepravy radioaktivního odpadu a vyhořelého paliva vzniklého z civilních zařízení a činností. Směrnice se použije v případech, kdy:

- země původu, země určení nebo jakákoliv země tranzitu vyhořelého paliva nebo radioaktivního odpadu je členským státem EU,
- množství a koncentrace vyhořelého paliva nebo radioaktivního odpadu k přepravě (dále jen „zásilka“) překračují úrovně stanovené ve směrnici 2013/59/Euratom.

2.1. Obecné zásady pro dozor nad zásilkami a jejich kontrolu

Každý členský stát zůstává plně odpovědný[12] za vymezení politiky v oblasti nakládání s radioaktivním odpadem a vyhořelým palivem spadající do jeho pravomoci. Uvedená politika může zahrnovat vývoz vyhořelého paliva a radioaktivního odpadu nebo dovoz těchto materiálů (např. pro přepracování/zpracování) na jeho území.

---

kapalných nebo plynných radioaktivních materiálů do životního prostředí z regulovaných jaderných zařízení.

10 K 26. září 2016 má 73 smluvních stran (http://www.iaea.org/Publications/Documents/Conventions/jointconv_status.pdf).

11 Směrnice Rady 2013/59/Euratom ze dne 5. prosince 2013, kterou se stanoví základní bezpečnostní standardy ochrany před nebezpečím vystavení ionizujícímu záření a zrušují se směrnice 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom a 2003/122/Euratom, Úř. věst. L 13, 17.1.2014, s. 1.

12 V souladu se směrnicí Rady 2011/70/Euratom ze dne 19. července 2011, kterou se stanoví rámec Společenství pro odpovědné a bezpečné nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem, Úř. věst. L 199, 2.8.2011, s. 48.

Směrnice[13] vyžaduje, aby členské státy použily pro dozor nad přeshraniční přepravou radioaktivního odpadu a vyhořelého paliva a pro její kontrolu standardní dokument. Pokud mají být tyto materiály přepraveny do třetích zemí, je od členských států dále vyžadováno, aby použily kritéria pro přepravu podle čl. 16 odst. 2 směrnice a použitelného doporučení Komise[14].

Nelze-li přepravu dokončit nebo nejsou-li podmínky přepravy v souladu s touto směrnicí, zajistí příslušné orgány členského státu původu, aby dotyčný radioaktivní odpad nebo vyhořelé palivo převzal zpět jeho držitel[15], pokud nelze učinit jiné bezpečné opatření. Příslušné orgány zajistí, aby osoba odpovědná za přepravu přijala v případě potřeby nápravná bezpečnostní opatření. V takovém případě za náklady vznikající v případech, kdy přeprava nemůže nebo nesmí být dokončena, odpovídá držitel[16].

Každé zamítnutí povolení k přepravě vyhořelého paliva a radioaktivního odpadu i) musí být odůvodněno na základě kritérií stanovených ve směrnici; ii) nemělo by být svévolné a iii) mělo by být založeno na příslušném vnitrostátním právu, právu Společenství nebo mezinárodním právu. Rozhodnutí členských států o schválení nebo zamítnutí musí být v souladu s ustanoveními uvedenými ve společné úmluvě a ve směrnici[17], která zakazují vývoz radioaktivního odpadu nebo vyhořelého paliva do míst určení ležících jižně od 60° jižní šířky, do afrických, karibských nebo tichomořských zemí nebo do třetí země, která nemá zdroje na bezpečné nakládání s radioaktivním odpadem nebo vyhořelým palivem.

Kromě podávání zpráv Komisi každé tři roky členské státy:

- oznamují[18] každý rok Komisi a poradnímu výboru každou nepovolenou přepravu do třetí země v důsledku nedodržení správní nebo technické způsobilosti a regulační struktury pro bezpečné nakládání s vyhořelým palivem a/nebo radioaktivním odpadem,

- předají[19] Komisi kontaktní údaje příslušného orgánu nebo příslušných orgánů a veškeré údaje potřebné pro rychlou komunikaci s těmito orgány.

2.2. Provádění směrnice

Pro veškerou přepravu (včetně dovozu, vývozu a tranzitu mezi členskými státy a do

---

13 Podle čl. 17 odst. 1 směrnice.

14 Doporučení Komise ze dne 4. prosince 2008 o kritériích pro vývoz radioaktivního odpadu a vyhořelého paliva do třetích zemí (oznámeno pod číslem K(2008) 7570 (2008/956/Euratom).

15 Držitelem se rozumí jakákoli fyzická nebo právnická osoba, která je před uskutečněním přepravy radioaktivního odpadu nebo vyhořelého paliva za tyto materiály odpovědná podle platných vnitrostátních právních předpisů a má v úmyslu je přepravit příjemci (čl. 5 odst. 9 směrnice).

16 Podle článku 12 směrnice.

17 Podle článku 16 směrnice.

18 Podle čl. 16 odst. 1 směrnice.

19 Podle článku 18.

Společenství nebo z něj) spadající do oblasti působnosti směrnice vyžaduje použití standardního dokumentu[20]. Uvedený dokument byl zaveden rozhodnutím Komise v roce 2008[21] a novelizován v roce 2011 a směrnici doplňuje. Standardní dokument zahrnuje formuláře pro tyto účely:

- žádost o povolení k přepravě vyhořelého paliva nebo radioaktivního odpadu,
- potvrzení o přijetí žádosti – žádost o chybějící údaje o vyhořelém palivu a radioaktivním odpadu,
- schválení nebo zamítnutí zásilky radioaktivního odpadu nebo vyhořelého paliva dotčenými příslušnými orgány,
- povolení k přepravě vyhořelého paliva a radioaktivního odpadu,
- popis zásilky radioaktivního odpadu a seznam obalů,
- potvrzení o přijetí radioaktivního odpadu a vyhořelého paliva.

Podle vnitrostátních zpráv nenarazila většina členských států na žádné konkrétní problémy při použití standardního dokumentu. Za účelem průběžného zlepšování několik členských států navrhlo zavést ve standardním dokumentu zvláštní oddíl pro „určení čísla zásilky“. Tento oddíl by umožnil snazší sledování „zpětných zásilek“, pokud byly vyhořelé palivo a/nebo radioaktivní odpad odeslány ke zpracování/přepracování do zahraničí, a umožnil by křížové odkazování na předchozí povolení/schválení, což by usnadnilo celkové monitorování.

2.3. Stanovisko poradního výboru

XI. schůze poradního výboru se konala dne 8. prosince 2019 v Lucembursku. Během XI. schůze byl projednáván návrh této zprávy a k ní připojený pracovní dokument útvarů Komise. Následně bylo písemným postupem získáno stanovisko poradního výboru[22].

Během XI. schůze poradního výboru Komise představila změny ve vzoru zprávy o přepravě vyhořelého paliva a radioaktivního odpadu, která se podává každé tři roky. Dobrovolný vzor pro podávání zpráv je členskými státy široce využíván. Útvary Komise přezkoumaly obsah a formát vzoru zprávy s ohledem na zjištění Komise v průběhu třetího období podávání zpráv (a popsaná v oddílu 4.4 a 4.5 pracovního dokumentu útvarů Komise SWD(2019)437).

2.4. Příslušné orgány

Do července 2017 poskytly všechny členské státy informace o svých příslušných

[20] Podle článku 17.

[21] Rozhodnutí Komise ze dne 5. března 2008, kterým se zavádí standardní dokument pro dozor nad přepravou radioaktivního odpadu a vyhořelého paliva a její kontrolu podle směrnice Rady 2006/117/Euratom (oznámeno pod číslem K(2008) 793) (2008/312/Euratom), Úř. věst. L 107, 17.4.2008, s. 32.

[22] V souladu s čl. 3 odst. 5 nařízení (EU) č. 182/211 a pravidly poradního výboru (25. 1. 2017) podle článku 21 směrnice Rady 2006/117/Euratom.

orgánech podle čl. 5 odst. 13[23] směrnice. Po XI. schůzi poradního výboru některé členské státy zaslaly aktualizované informace (uvedené v příloze I přiloženého pracovního dokumentu útvarů Komise SWD(2019)437 final).

Seznam příslušných orgánů v členských státech je dostupný na webových stránkách Komise: https://ec.europa.eu/energy/en/topics/nuclear-energy/radiation-protection/transport-radioactive-materials.

3. PŘIPOMÍNKY A TRENDY

Celkově vzato a ve vztahu k předchozím obdobím podávání zpráv byl ve stávajícím období podávání zpráv oznámen nižší počet povolení[24], zvláště co se týče přepravy vyhořelého paliva (viz graf č. 1). Jelikož se však každé povolení může vztahovat na více než jednu přepravu, nutně to neznamená, že by se snížil počet přeprav. Tato zpráva je první, která obsahuje podrobnosti o počtech přeprav.

Šest členských států (Estonsko, Chorvatsko, Kypr, Malta, Portugalsko a Řecko) neoznámilo od doby, kdy se na ně začala vztahovat povinnost podávat zprávy podle směrnice, žádná povolení k přepravě na svém území.

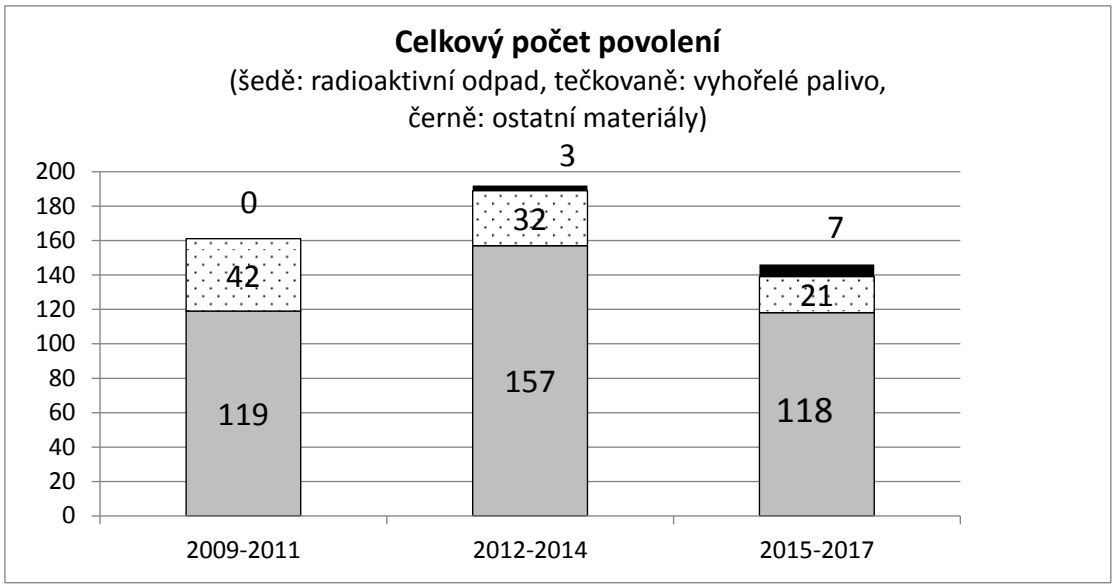

Graf č. 1: Celkový počet povolení

Pokud jde o zamítnutí souhlasu, během stávajícího období provádění byly oznámeny tři případy. Bylo nicméně zjištěno, že některé z těchto přeprav (které se nakonec neuskutečnily) byly oznámeny zeměmi, jež souhlas vydávaly:

[23] V čl. 5 bodě 13 směrnice jsou „příslušné orgány“ definovány jako „orgány, které jsou podle právních předpisů zemí původu, tranzitu nebo určení zmocněny provádět systém dozoru nad přepravou radioaktivního odpadu nebo vyhořelého paliva a její kontroly“.

[24] Toto číslo zahrnuje sedm vydaných povolení k přepravě „materiálu“ vedle radioaktivního odpadu a vyhořelého paliva, jichž se týkalo 139 povolení.

- jeden členský stát odmítl udělit souhlas v případě čtyř žádostí o přepravu kontaminovaného kovového šrotu, neboť měl za to, že nespadá do působnosti směrnice, jejíž ustanovení se týkají pouze radioaktivního odpadu a vyhořelého jaderného paliva. Tyto přepravy však byly provedeny legálně v souladu s platnými místními právními předpisy.
- Jeden členský stát odmítl dovoz radioaktivního odpadu z jiného členského státu za účelem uložení, neboť tvrdil, že členský stát původu má k uložení odpadu kapacitu.

Členské státy neoznámily Komisi žádné problémy, které by spadaly pod článek 4 „Zpětná přeprava související s nepovolenými přepravami a neohlášeným radioaktivním odpadem“, článek 12 „Nedokončená přeprava“ nebo čl. 16 odst. 1 písm. c) „Zakázaný vývoz“. Jediná zpětná přeprava oznámená během tohoto období souvisela s nevhodností radioaktivního odpadu (z odvětví zdravotnictví) pro místo zpracování v zahraničí. Na základě oznámených informací tedy během období podávání zpráv neproběhla na území EU žádná nepovolená přeprava.

Zpoždění v plnění povinnosti podávat zprávy se ve srovnání s předchozím obdobím podávání zpráv zkrátila. Během prosince 2017 a ledna 2018 podalo 24 členských států svou vnitrostátní zprávu[25]. Rovněž celková kvalita zpráv se během tří období podávání zpráv zlepšila. Šest členských států používá „určení čísla přepravy“.

Komise nicméně ve zprávách zjistila některé zbytkové nesrovnalosti, které byly opraveny na základě *ad hoc* žádostí útvarů Komise[26].

Kromě toho Komise zjistila některé nesrovnalosti ve zprávách různých členských států, jako je počet přeprav ve vícero povoleních nebo celková radioaktivita a maximální aktivita na jeden obal u některých přeprav. Všechny uvedené problémy byly spolu s členskými státy vyjasněny.

Podrobný přehled přeshraničních přeprav radioaktivního odpadu a vyhořelého paliva v EU během stávajícího období podávání zpráv je uveden v doprovodném pracovním dokumentu útvarů Komise SWD(2019)437 final.

3.1. Statistiky (2015–2017)[27]

V tomto oddíle je uveden statistický přehled povolení a přeprav, druhů přepravy, zemích původu přepravovaných materiálů a účelů přepravy.

Povolení vs. skutečné přepravy

Počet 146 povolení oznámených 14 členskými státy v období 2015–2017 odpovídá 1834 skutečným přepravám (celkový počet přeprav). Některá povolení zahrnují několik přeprav (v průměru 12–13) a mohou přesahovat časové období, na něž se vztahuje tato zpráva.

[25] Termín pro oznamování vnitrostátních zpráv byl 25. prosince 2017.

[26] Další podrobnosti jsou popsány v bodě 4.4 dokumentu SWD(2019)437.

[27] Procentní podíly použité v této zprávě byly zaokrouhleny na nejbližší celé číslo.

Jak je patrné z grafu č. 1, 86 % povolení se týkalo přepravy radioaktivního odpadu (125 povolení, z nichž 7 povolení se týkalo jiných materiálů[28]) a zbylých 14 % povolení se týkalo vyhořelého paliva (21 povolení).

Pokud jde o skutečné přepravy, v 98 % případů (1791 přeprav) se jednalo o radioaktivní odpad a ve 2 % případů (43 přeprav) o vyhořelé palivo.

Níže jsou povolení stručně popsána podle druhu přepravy[29], tj. v rámci Společenství a mimo rámec Společenství. 53 povolení ze 146 povolení zahrnovalo přepravu přes nejméně jeden další členský stát.

Přeprava v rámci Společenství

Přepravy v rámci Společenství se týkalo 120 povolení (82 % z celkového počtu 146). Většina povolení k přepravě v rámci Společenství (106) se týkala radioaktivního odpadu, zbytek (14) vyhořelého paliva. Uvedených 120 povolení představuje 1769 přeprav povolených 14 členskými státy.

Ve srovnání s předchozím obdobím podávání zpráv zůstal podíl povolení k přepravě v rámci Společenství v podstatě nezměněn (v období podávání zpráv 2012–2014 se jednalo o 83 %).

Přeprava mimo rámec Společenství: Dovoz, vývoz a tranzit přes Společenství

26 povolení (18 % všech povolení) se týká přepravy mimo rámec Společenství. 17 se týkalo **vývozu** do třetích zemí (12 % všech povolení), zatímco 8 (přibližně 5 % všech povolení) se týkalo **dovozu** ze zemí mimo EU. S ohledem na skutečné přepravy se ve 2 % případů jednalo o vývoz a v 1 % případů o dovoz. Bylo oznámeno pouze jediné povolení k tranzitu přes Společenství.

Co se týče **dovozů** radioaktivního odpadu z třetích zemí v období 2015–2017, bylo vydáno pět povolení představujících 14 přeprav radioaktivního odpadu, a to třemi členskými státy. Tyto dovozy tvořil radioaktivní odpad určený k vrácení po zpracování (z USA) a odpad, který nepocházel z odvětví jaderného průmyslu, přepravovaný za účelem konečného uložení (z Baham a Monaka). Dva členské státy dovezly vyhořelé palivo z třetích zemí pro účely výzkumných činností, což odpovídalo třem povolením pro 11 přeprav.

Pokud jde o **vývoz** radioaktivního odpadu ze Společenství do třetích zemí, šest členských států vydalo celkem 13 povolení, což představovalo 35 přeprav. Účelem tohoto vývozu nikdy nebylo konečné uložení na území třetí země, nýbrž výzkum, zpracování a vrácení po zpracování/přepracování. Tři členské státy vydaly celkem čtyři povolení pro stejný počet přeprav za účelem vývozu vyhořelého paliva do třetí země. Účelem tohoto vývozu bylo přepracování, výzkum a přeměna obohacení z vysoké úrovně na nízkou.

[28] Například ozářená ocel pro výzkumné účely.

[29] Podrobnější informace o druzích přepravy (v rámci Společenství a mimo rámec Společenství) jsou uvedeny v bodě 2 dokumentu SWD(2019)437.

V období 2015–2017 byl povolen pouze jediný **tranzit** mající původ ve třetí zemi.

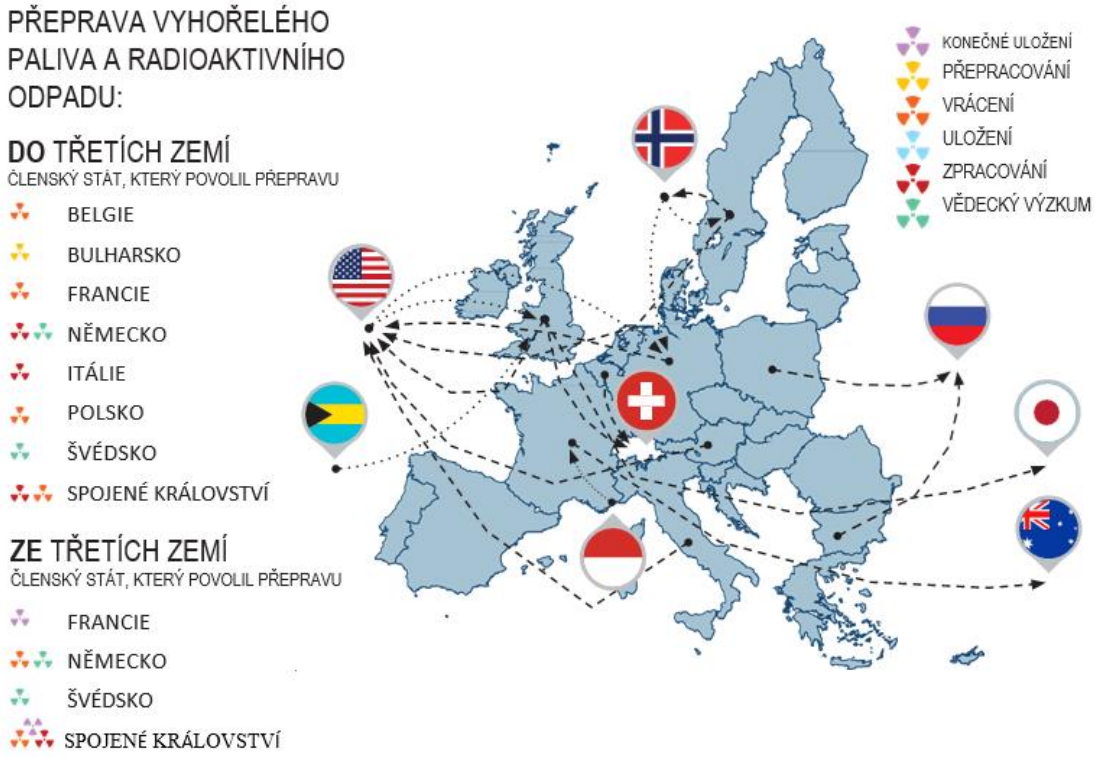

Graf č. 2: Přeprava mimo rámec Společenství v období 2015–2017[30]

Druh přepravy

Přeprava velmi často zahrnovala námořní dopravu, a to v přibližně 56 % případů (81 povolení), zatímco 40 % přeprav (59 povolení) se uskutečnilo výhradně po silnici/železnici (tj. bez využití námořní či letecké dopravy). Pouze 4 % povolení (6 povolení) zahrnovala leteckou dopravu.

Původ materiálů určených k přepravě

Statistiky ukazují, že okolo 75 % povolení (110 povolení) se týkalo radioaktivního odpadu pocházejícího z jaderného průmyslu a vyhořelého paliva, 12 % pocházelo z výzkumných činností, 3 % z odvětví zdravotnictví a zbytek z ostatních odvětví.

Vezmeme-li však v úvahu počet skutečných přeprav, podíl přepravy z jiného odvětví než z jaderného průmyslu – včetně lékařských a výzkumných činností – dosahuje 43 %.

Účel přepravy

Přeprava převážně souvisí se zpracováním radioaktivního odpadu (jako je zpracování za účelem snížení objemu nebo úprava). To platí pro 42 povolení k přepravě do

[30] Vývoz z Polska se týká vrácení vyhořelého paliva výzkumného reaktoru.

zpracovatelských zařízení (přibližně 29 % povolení) a pro 48 povolení k vrácení po zpracování (33 % povolení).

8 % povolení pak odpovídá přepracování vyhořelého paliva (5 povolení) a vrácení radioaktivního odpadu po přepracování (7 povolení).

4. KROKY V NÁVAZNOSTI NA PŘEDCHOZÍ OBDOBÍ PODÁVÁNÍ ZPRÁV

Druhá zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o provádění směrnice vyzdvihla dva problémy, na něž poukázaly členské státy během prvního období podávání zpráv: nedostatečnou harmonizaci uvolňovacích úrovní pro radioaktivní odpad v EU a nejasná pravidla pro odpad tvořený materiály obsahujícími přírodní radionuklidy, který nepochází z „povolených činností“. Oba uvedené problémy byly řešeny v rámci studie věnované komplexnímu průzkumu a analýze situace v oblasti přepravy jaderných materiálů, kterou financovala Komise[31]. Tato studie, vycházející z dotazníku zaslaného příslušným orgánům členských států a dalším zúčastněným stranám v oblasti přepravy a z jednání během závěrečného semináře, přinesla tyto předběžné závěry:

- Nedostatečná harmonizace uvolňovacích úrovní pro radioaktivní odpad v EU neměla vliv na provádění směrnice. Chybějící právní ustanovení ohledně přírodních radioaktivních materiálů, které nevznikají z povolených činností, řeší směrnice Rady 2013/59/Euratom o základních bezpečnostních standardech. Jak již bylo uvedeno dříve[8], z právního hlediska spadá veškerý odpad obsahující přírodní radioaktivní materiál, který vyžaduje regulační kontrolu a je zařazen do kategorie radioaktivního odpadu[32], do působnosti směrnice.
- Úprava standardního dokumentu nebyla v tomto období podávání zpráv zvažována. Pro nadcházející období podávání zpráv však bude Komise spolupracovat s členskými státy na zlepšení souladu standardního dokumentu s požadavky ohledně vzoru zprávy.

5. ZÁVĚRY

Provádění směrnice zajišťuje, aby veškeré přeshraniční pohyby radioaktivního odpadu a vyhořelého paliva v rámci Společenství probíhaly výhradně na základě předchozího informovaného souhlasu příslušných orgánů všech dotčených členských států (včetně tranzitních zemí), vyjádřeného za použití standardního dokumentu. Informace týkající se veškeré povolené přepravy ve vymezeném období podávání

31 ENER/2017/NUCL/SI2.751899.

32 „Radioaktivním odpadem“ se rozumí radioaktivní materiál v plynné, kapalné nebo pevné formě, u kterého země původu a určení nebo fyzické či právnické osoby, jejichž rozhodnutí tyto země akceptují, nepředpokládají žádné další využití a který na základě právního a regulačního rámce zemí původu a určení podléhá kontrole ze strany regulačního subjektu jako radioaktivní odpad (čl. 5 odst. 1 směrnice).

zpráv (tři roky) všechny členské státy pravidelně předávají Komisi. Dozor nad přepravou radioaktivního odpadu a vyhořelého paliva a její kontrola jsou tak zaručeny prostřednictvím Společenství. Za tímto účelem se důrazně doporučuje používat poskytnutý „vzor zprávy“, byť to není povinné, neboť umožňuje přímočaré získávání údajů a brání riziku nesprávného výkladu poskytnutých informací.

Při křížové kontrole zpráv členských států byly zjištěny některé nesrovnalosti, způsobené převážně nepřesností poskytnutých informací. Díky posouzení prováděnému Komisí se povědomí členských států o oznamování všech přeprav zlepšilo. V tomto ohledu bylo obzvláště důležité získat úplné soubory údajů (tabulka v části B vzoru zprávy) také od členských států, které udělily souhlas s přepravou, a tranzitních členských států. Kromě toho Komise zjistila, že členské státy, které udělily souhlas s přepravou, a tranzitní členské státy nebyly vždy informovány v případě, že přeprava byla zrušena.

Během stávajícího období podávání zpráv neoznámily členské státy žádné případy nedokončené přepravy. Byla oznámena dvě zamítnutí souhlasu spolu s příslušným odůvodněním. Byla oznámena jedna zpětná přeprava[33] zapříčiněná nevhodností radioaktivního odpadu pro místo zpracování.

Oproti předchozímu období podávání zpráv podala většina členských států své vnitrostátní zprávy včas. Čtyři země nepodaly své zprávy do jednoho měsíce od uplynutí lhůty, učinily tak ale do šesti měsíců od termínu.

Celkově vzato Komise dochází k závěru, že stávající balíček právních předpisů EU tvořený směrnicí 2006/117/Euratom, směrnicí 2011/70/Euratom a směrnicí 2013/59/Euratom zajišťuje vysoké bezpečnostní standardy ve vztahu k rizikům ionizujícího záření na území EU v souvislosti s přeshraniční přepravou. Předběžná zjištění výše uvedené studie[31] rovněž potvrdila předpoklad celkové komplexní struktury zahrnující právní předpisy EU, postupy a praxi prováděné členskými státy a zajišťující bezpečný pohyb jaderného materiálu včetně radioaktivního odpadu a vyhořelého jaderného paliva v rámci Společenství.

Komise zváží zjištění uvedená v této zprávě a zahájí jejich projednávání nebo učiní potřebná opatření. Komise spolupracovala úzce s členskými státy EU na zdokonalení vzoru zprávy. Cílem Komise je společná dohoda se všemi členskými státy ohledně požadovaných informací, jež mají být poskytnuty za účelem usnadnění dozoru nad přepravou radioaktivního odpadu a vyhořelého paliva a její kontroly v nadcházejícím období podávání zpráv (2018–2020).

[33] Nesouviselo to s nepovolenou přepravou.